

Mreža za zaštitu morskih sisara i morskih kornjača u Jadranskom moru

NETCET projekat se finansira iz IPA Jadranskog prekograničnog programa, u okviru Prioriteta 2, " Prirodni i kulturni resursi I prevencija rizika".

Glavni cilj ovoga prekograničnog programa saradnje je jačanje sposobnosti održivog razvoja Jadranskog regiona kroz zajedničku strategiju djelovanja među partnerima iz određenih područja.

Internet stranica: www.adriaticpacbc.org

SUMMARY

- Upoznajmo se s morskim kornjačama i morskim sisarima koji žive u ...
- Prvi koraci NETCET-a u uspostavljanju naučne mreže i mreže gradova za ...
- Kako možemo pomoći nasukanoj ili povrijeđenoj morskoj kornjači?
- Radionica Ričone (Italija) – februar 2013
- Radionica Lošinj (Hrvatska), mart 2013.
- NETCET-ovi kursevi veterinarske ...

1. Upoznajmo se s morskim kornjačama i morskim sisarima koji žive u našem Jadranskom moru

Morske kornjače

Nije toliko rijetko da, pretražujući vode Jadrana, na trenutak vidimo nešto što se brzo kreće, tik ispod površine vode: tamnu siluetu morske kornjače. Stalni prolaznici kroz ovo more, morske kornjače su

usamljeni i „diskretni“ posjetioci koji, bar u određeno doba godine, takođe mogu postati i vrlo brojni.

U svakom slučaju, osim ako imate mnogo sreće, sve morske kornjače viđene u našem moru, pripadaju istoj vrsti, glavata kornjača, u nauci *Caretta caretta*. U Sredozemnom moru

postoje još dvije vrste, rijetka zelena kornjača, *Chelonia mydas*, i džinovska i vrlo posebna, sedmopruga kornjača, *Dermochelys coriacea*. Ove dvije vrste nisu uobičajeno prisutne u

Jadranskom moru, mada se to povremeno i može dogoditi, naročito u južnoj oblasti.

Glavata kornjača je najmanja od svih morskih kornjača u Sredozemnom moru i dostiže dužinu oklopa do 110 cm i tjelesnu težinu do 180 kilograma.

Karapaks, crvenkasto-smeđe boje, kod mladih jedinki ima leđno nazubljene izbočine; plastron je žućkast. Njena glava, prekrivena pločicama, široka je i snažna, pa je zato ova vrsta i nazvana glavata kornjača. Kod odraslih muških jedinki, rep je značajno duži nego kod ženki.

Glavate kornjače se mogu

naći u umjerenim vodama širom svijeta. U Sredozemlju, lokaliteti za gniježđenje prvenstveno se nalaze u istočnoj oblasti i obuhvataju: Grčku, Tursku, Kipar, Libiju i, manje, Siriju, Izrael, Tunis i Egipat. Ipak, vjerovatno je da se bar dio gniježđenja događa duž čitave sjevernoafričke obale Sredozemnog mora. To je jedina vrsta koja se gnijezdi

na italijanskim obalama: daleko na jugu, kao i na Pelagijskim ostrvima.

Caretta caretta se hrani ribom kao što su morski konjici i iglice, koji žive i kriju se u livadama posidonije. Međutim, u plitkoj vodi traži i jastoge, krabe i račiče, kao i mnoge druge vrste mekušaca koji žive na stijenama ili na dnu mora. U stvari, to je oportunistička

vrsta koja jede skoro sve što može da pronađe.

Polaže od 40 do 190 jaja. Period polaganja jaja u Sredozemnom moru traje od kasnog proleća do rane jeseni. Ono se ne dešava svake godine, a intervali između različitih ciklusa se značajno razlikuju

Morski sisari

Osam vrsta morskih sisara smatra se redovno prisutnim u Sredozemnom moru. Uz to, postoji još nekoliko drugih vrsta koje se povremeno mogu vidjeti na Sredozemlju.

Međutim, Jadransko more, zbog svojih hemijskih i fizičkih karakteristika, stabilan je domaćin samo jednoj vrsti: dobrom delfinu.

Sporadično se mogu vidjeti i druge vrste: kit perajar, ulješura, obični delfin, Risov delfin, i manje ili više često, prugasti delfin, ali samo u južnim oblastima mora, južno od poluostrva Gargano.

Dobri delfin spada u podred kitova zubana (Odontoceti) i obično preferira priobalna staništa, pa se može naći u skoro svim morima na svijetu. Takođe je uobičajen morski sisar u delfinarijima i akvarijumima širom svijeta. Kao što je već rečeno, to je jedini morski sisar koji je stalno prisutan na sjevernom i centralnom Jadranu. U okviru ove vrste, postoji ogromna geografska raznolikost, a različite populacije imaju morfološke, kao i ekološke karakteristike koje mogu mnogo da variraju. Uopšteno, postoje obalni i pučinski tip. U Sredozemnom moru, prosječna dužina iznosi oko 2.5-3.5 m, a težina 270-350 kg. Leđa su tamna, bokovi imaju sive sjenke, manje ili više izražene, često sa bjeličastim oblastima. Stomak je bijele boje.

Ženke dostižu polnu zrelost sa oko 5-13 godina, a mužjaci između 9 i 14 godina. Sezona razmnožavanja traje od januara do kraja marta, dok trudnoća traje oko 12 meseci. Veličina sredozemnih primjeraka se procjenjuje na oko 1.1 m kad se okote.

Ženka okoti jednu bebu (osim u izuzetno rijetkim slučajevima blizanaca), prosječno 8 novookoćenih beba za 30 godina života. Obično između dva okota prođu 3 godine.

Ishrana dobrog delfina djeluje vrlo široko, pošto je to oportunistička vrsta koja se hrani svime što sredina može da ponudi u datom trenutku u većoj koncentraciji. Plijen obuhvata: glavonošce, male pučinske ribe, puževe i druge bentičke oraganizme kao što su školjke ili ribe koje žive na dnu mora.

Dobri delfini se ne hvataju često u ribarske mreže i drugu opremu za ribolov, ali smanjenje količine ribe izazvano ribolovom, kao i hemijsko zagađenje, vrlo su zabrinjavajući problemi.

Marco Affronte

2. Prvi koraci NETCET-a u uspostavljanju naučne mreže i mreže gradova za očuvanje morskih kornjača i morskih sisara

Naučna/tehnička mreža

Glavni cilj programa NETCET jeste razvoj zajedničke strategije očuvanja morskih kornjača i morskih sisara na Jadranu, kroz regionalnu saradnju. Jedna od glavnih namjera je jačanje saradnje i umrežavanja institucija koje se bave očuvanjem morskih kornjača/morskih sisara širom Jadrana.

Stoga, jedna od aktivnosti NETCET-a je i "uspostavljanje naučne i tehničke mreže između nadležnih organizacija i eksperata na Jadranu, jačajući povezanost sa sličnim mrežama na Mediteranu". Da bi se ovi ciljevi postigli, osmišljeni su određeni instrumenti (pogledati plavi okvir):

Jadranska mreža gradova

U okviru projekta NETCET, takođe je predviđeno uspostavljanje jadranske mreže gradova; cilj je podizanje svijesti gradova o njihovoj ulozi u očuvanju morskih kornjača i morskih sisara. Jadranski gradovi koji namjeravaju da uzmu učešća u ovoj mreži, moraće da posvete pažnju ukazivanju široj javnosti na opasnosti za ove ugrožene vrste i da djeluju na direktnom smanjenju rizika za ove morske životinje (na primjer, promovišući smanjanje brzine brodova u oblastima sa morskim sisarima i morskim kornjačama).

Radi ostvarenja konkretnije saradnje, članovi NETCET mreže gradova takođe će biti pozvani da potpišu zvanični sporazum, a uz Finalnu konferenciju NETCET projekta (Venecija, septembar 2015), učestvovali će i u odgovarajućoj radionici kako bi podijelili svoja iskustva i buduće projekte.

Marco Affronte – za tehničku mrežu

Anna Zarotti – za mrežu gradova

Facebook stranica

Facebook stranica kreirana je u decembru 2012. godine, a nalazi se na adresi:

<https://www.facebook.com/NETCETproject>.

Ova stranica ne smije se posmatrati samo kao mjesto informisanja i diseminacije, već i kao instrument ostvarivanja kontakta i razmjene informacija (umrežavanja) među učesnicima projekta, kao i ljudima koji su zainteresovani za njega. Stranica će biti redovno ažurirana novostima u vezi sa projektom Netcet i otkrićima u vezi sa jadranskim i Netcet područjima (morski sisari, morske kornjače, nasukavanje isith, itd.). Partneri i „simpatizeri“ ohrabruju se da povremeno postavljaju novosti i ažuriranja.

Forum

Forum je virtualno mjesto, sajt za onlajn diskusiju gdje ljudi mogu razgovarati postavljajući poruke. Glavni cilj foruma je podrška, ojačavanje i unaprijeđenje diskusije i debate između partnera, stručnjaka i šire javnosti, kao i dijeljenje znanja i iskustava na jedan potpun i produktivan način. Forum je podijeljen na pet glavnih kategorija:

- Jadransko more
- morski sisari
- morske kornjače
- Netcet – projekat
- Pitajte stručnjake

Oblast „Pitajte stručnjaka“ je mjesto gdje posjetioci mogu da postavljaju pitanja o Jadranskom moru, morskim sisarima, morskim kornjačama, i da dobiju odgovor od nekog od Netcet eksperata. Netcet forum je otvoren za sve, ali korisnici moraju da se registruju na forumu (samo imenom) kako bi postavljali poruke.

Do foruma se može doći preko adrese:

<http://netcet.freeforums.org/>

3. Kako možemo pomoći nasukanoj ili povrijeđenoj morskoj kornjači?

Projekat NETCET za cilj ima smanjenje trenutnog nivoa prijetnji za populacije morskih kornjača i morskih sisara u Jadranskom moru.

U Sredozemnom i Jadranskom moru, glavnu prijetnju predstavlja smrtnost koja je posljedica slučajnog hvatanja ribarskim mrežama. Preko 130,000 morskih kornjača se svake godine uhvati u Sredozemnom moru, a 40,000 njih uginu. U Jadranskom moru, preko 11,000 kornjača, a vjerovatno i mnogo više, biva slučajno uhvaćeno svake godine, uglavnom povlačnim mrežama, parangalima i mrežama stajaćicama. Iako neke životinje budu uspješno prebačene u centre za spasavanje, to očigledno ne može biti učinjeno sa svim hiljadama uhvaćenih kornjača, a često to čak nije ni neophodno jer ribari mogu lako da spase ove kornjače. To je razlog zašto NETCET projekat, kao i mnogi drugi širom svijeta, obavještava što je moguće više ribara o najboljim tehnikama koje treba da usvoje na svojim brodovima, za oslobađanje morskih kornjača koje su slučajno uhvaćene i nisu ozbiljnije povrijeđene. Kornjače, uhvaćene povlačnim mrežama i mrežama stajaćicama, mogu uginuti uslijed prisilnog prekida disanja (apneje); mnoge od njih se mogu naći mrtve ili u komatoznom stanju

Paolo Casale, WWF Italia

(prividno mrtve). Komatozne kornjače će uginuti ako se oslobode u ovakvom stanju jer ne mogu da plivaju na površinu radi disanja; međutim, mogu da se oporave ako ih ribar ostavi na palubi neko vrijeme, ako je moguće da tijelo bude iznad glave (to olakšava izbacivanje vode iz pluća), i oslobodi ih kada ponovo postanu aktivne. Kornjače uhvaćene parangalima nalaze se u vidno dobrom stanju, ali mnoge od njih će ubrzo uginuti zbog gutanja najlonskog konopa i udice. Međutim, većina ovih uginuća može se izbjeći ako ribari uklone udicu, ako je ona u ustima, ili barem dosta skrate sajlu pred oslobađanje. Za sajlu je dokazano da je čak mnogo opasnija od udice jer, progutana, siječe ili deformiše utrobu, izazivajući sporu i užasnu smrt. Čak i relativno kratak dio sajle (npr. 50 cm) može biti fatalan. Stoga, i vrlo jednostavnim postupcima, ribari mogu da učine mnogo za opstanak kornjače. Kako bi informisao i uključio jadranske ribare, NETCET projekat je napravio poster koji opisuje šta uraditi u slučaju hvatanja kornjače povlačnom mrežom, mrežom stajaćicom ili parangalom. Ovaj poster biće postavljen u većini jadranskih luka. Uz to, iste informacije, pojednostavljene prigodnim crtežima, pojavljuju se na naljepnicama i majicama; ovaj materijal, koji proizvodi projekat, biće distribuiran tokom posebnih sastanaka sa ribarima.

Mnoge kornjače se mogu naći i duž obale, mrtve ili skoro mrtve, kao posljedica interakcije sa ribarskim alatima, sudara sa brodovima (a to je predmet druge kampanje podizanja svijesti unutar projekta), kao i iz drugih razloga. Ako se odmah donesu u centar za spasavanje, ove životinje vjerovatno mogu da budu spasene. Stoga projekat NETCET informiše široku javnost o tome koga da kontaktira u ovim slučajevima. Uvijek je najbolja opcija da se kontaktira najbliža kancelarija obalske straže, koja je u kontaktu sa centrima za spasavanje kornjača u toj oblasti. U međuvremenu, kornjaču treba kvasiti, naročito glavu i oči, koristeći morsku vodu, a tokom ljeta je treba staviti u sijenku, u suprotnom njena temperatura će porasti i jedinak će uginuti.

4. Radionica “Uspostavljanje i djelovanje centara za hitne slučajeve/spasavanje morskih kornjača i morskih sisara” Ričone (Italija) – februar 2013.

Od 21. do 23. februara 2013. godine, radionica usmjerena na uspostavljanje i djelovanje centara za hitne slučajeve/spasavanje morskih kornjača i morskih sisara, održana je u Ričoneu (RN) u Italiji. Seminar je organizovala Fondacija za morske sisare, uz podršku Univerziteta u Padovi i WWF-a u Italiji. Radionica je za cilj imala poboljšanje institucionalnih kapaciteta za neposrednu i odgovarajuću njegu nasukanih/povrijeđenih morskih kornjača i morskih sisara, fokusirajući se na trenutno usvojene protokole djelovanja.

Predavanja na seminaru predstavljala su primjenjene tehnike oporavka ovih vrsta, kao i veterinarske prakse prve pomoći ili postavljanja dijagnoze. Dalje, Centar Fondacije za morske sisare uzet je kao primjer za objašnjavanje kako se pravilno organizuje i upravlja spasilačkim centrom za morske kornjače.

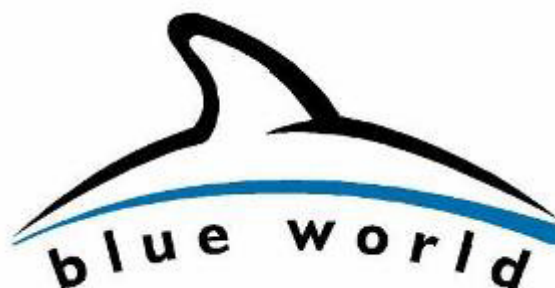
Uz to, pomjenut je značaj saradnje između spasilačkih centara i regionalnih mreža koje rade na zaštiti morskih kornjača i morskih sisara; na kraju radionice, jednom interesantnom debatom je podvučeno koliko se spasilački centri mogu smatrati korisnim instrumentima za podizanje svijesti pokretanjem kampanja o prisustvu morskih sisara i morskih kornjača u našem moru. U stvari, spasilački centri blisko su povezani sa mnogim akterima koji su direktno uključeni u život ovih ugroženih vrsta: široka javnost, institut za istraživanje, ribari itd.

U okviru odjeljka Diseminacija na internet sajtu NETCET-a, možete pronaći izvještaj o ovoj radionici. Za više detalja, molimo kontaktirajte predavače preko Fondazione Cetacea, e-mail adresa: educazione@fondazionecetacea.org

Valeria Angelini, Fondazione Cetacea Onlus

5. Radionica “metodi monitoringa morskih sisara i morskih kornjača u Jadranskom moru” Lošinj (Hrvatska), mart 2013.

Od 20. do 22. marta 2013, Institut Plavi svijet održao je radionicu o metodima monitoringa morskih sisara i morskih kornjača na Jadranu. Kurs je osmišljen radi obezbjeđenja dosljednosti Netcet partnera u razvoju sistema monitoringa i protokola za očuvanje morskih sisara i morskih kornjača u Jadranskom moru. To su migratorne vrste koje se kreću između jadranskih država, stoga će razvoj stabilnog monitoringa pomoći njihovom očuvanju, korišćenjem potpunijeg pristupa zaštiti. Prvog dana, predstavljen je pregled jadranske oblasti i potencijal za razvoj daljih projekata u vezi sa ciljevima projekta NETCET. Ciljevi programa monitoringa predstavljeni su zajedno sa pregledom vrsta morskih kornjača i morskih sisara koji se mogu naći u Jadranskom moru.

Drugi dan započeo je detaljnijim opisom istraživanja morskih sisara, uključujući i istraživačke metode i prijetnje za ove životinje u Jadranskom moru. Popodnevna sesija obuhvatila je i radionicu o metodama tehničke analize, sa osvrtom na program 'light-room' koji će biti korišćen za analizu podataka u projektu.

Treći dan bavio se logistikom, protokolima i metodima izvođenja vazdušnog nadzora morskih sisara i morskih kornjača na Jadranu, uz isticanje svih mogućih problema u vezi sa razvojem istraživanja ovom tehnikom. Na ovoj radionici je zaključeno da bi mnoge zajedničke šeme monitoringa mogle biti pokrenute u narednim mjesecima s obzirom na dostupnost obučanih partnera.

U okviru sekcije Diseminacija na sajtu NETCET-a, možete pronaći izvještaj sa radionice na Malom Lošinju.

Od teorije do prakse, u junu 2013. godine, monitoring morskih sisara brodovima unutar teritorijalnih voda Republike Crne Gore, započeo je sa članovima BWI, u tijesnoj saradnji sa Institutom za biologiju mora u Kotoru. Ova istraživanja obezbijediće prve podatke o prisustvu morskih sisara u ovom regionu. Dalja istraživanja u oblasti Albanije biće preduzeta u proljeće 2014. Vazdušni monitoring je planiran za jul-avgust 2013, u zavisnosti od dostupnosti osoblja i izvršenja logistike. Ovo istraživanje će koordinisati ISPRA – Italijanski nacionalni institut za zaštitu i istraživanje okoline, sa BWI kao partnerom, kao i sa drugim organizacijama sa istočne obale Jadrana.

Za više detalja o napretku monitoringa, molimo kontaktirajte internet sajt Instituta Plavi svijet, ili info@blue-world.org.

Peter Mackelworth, Istituto Blue World

6. NETCET-ovi kursevi veterinarske obuke u Italiji i Hrvatskoj – maj i jun 2013.

CORSO DI FORMAZIONE PER VETERINARI IN GESTIONE E CONSERVAZIONE DI CETACEI E TARTARUGHE MARINE NELL'ALTO ADRIATICO

13-17 Maggio 2013
 Agripolis - Aula 15 Pentagono
 Viale dell'Università 16
 LEGNARO (PD)

CETACEI
 Lun, 13 (9:00-17:00): Anatomia, Fisiologia, Biologia-Etologia, Malattie Infettive e Parassitologia
 Mart, 14 (9:00-17:00): Tossicologia, Patologia e Clinica
 Merc, 15 (9:00-17:00): Normativa comunitaria, Impatto antropico, Zoonosi e Biosicurezza, Gestione dei Volontari, Biologia dell'Adriatico e parte pratica in campo

TARTARUGHE MARINE
 Merc, 15 (9:00-17:00): Normativa comunitaria, Impatto antropico, Zoonosi e Biosicurezza, Gestione dei Volontari, Biologia dell'Adriatico e delle Tartarughe, Anatomia e Fisiologia
 Gio, 16 (9:00-17:00): Farmaco-tossicologia, Microbiologia, Parassitologia, Clinica Medica
 Ven, 17 (9:00-17:00): Clinica Chirurgica, Patologia e Necropsia pratica

La partecipazione è gratuita. Poiché sono disponibili 25 posti, sarà considerato l'ordine d'arrivo delle iscrizioni. Le richieste dovranno pervenire alla mail mammiferimarini.bca@unipd.it indicando il proprio nominativo, afferenza, titolo di studio, professione, contatti telefonici ed indirizzo e-mail. Sarete contattati con programma definitivo e indicazioni logistiche.
 Per info: cinzia.centefeghesi@studenti.unipd.it

Questo volantino è stato prodotto con il contributo finanziario del Programma di cooperazione Transfrontaliera IPA Adriatico. I contenuti di questo volantino sono di esclusiva responsabilità dell'Università degli Studi di Padova e in nessun caso riflettono la posizione delle Autorità del Programma di cooperazione Transfrontaliera IPA Adriatico.

Padovi (Italia), Rijeci (Hrvatska) i u Bariju (Italia); tokom obuke, oko 120 ljudi, veterinaru i drugih profesionalaca u ovoj oblasti, obaviješteno je o biološkim aspektima i specifičnim medicinskim tehnikama u vezi sa morskim sisarima i kornjačama. Treninzi, koji su trajali nedelju dana, bili su usklađeni sa teritorijalnim potrebama različitih država koje okružuju Jadransko more; cilj je bilo širenje saznanja do kojih su tokom godina došli Univerzitet u Padovi (Katedra za komparativnu biomedicinu i nauku o hrani) i Univerzitet u Bariju (Katedra za veterinarsku medicinu), zadržavajući stav otvorenosti i dijeljenje mišljenja sa učesnicima. Dio svakog kursa bio je posvijećen i praktičnom izvođenju postupaka, uključujući i nekolicinu studenata veterinarske medicine.

Učesnicima su pružene i opšte informacije o ekologiji Jadranskog mora, uz pregled zakona vezanih za ove vrste. Učesnici su obaviješteni o biologiji, anatomiji i fiziologiji ovih morskih kičmenjaka; tokom kurseva, predavači su obezbijedili informacije o bolestima morskih kornjača i morskih sisara, kao i o glavnim problemima ovih vrsta koji su izazvani ljudskim aktivnostima (npr. ribolov ili izvori zvuka); konačno, pokazani su glavni postupci prve pomoći i puštanja u more. Nakon ove osnovne obuke, obe katedre pružace stalnu daljinsku pomoć. Sada su veterinari spremni za rad na terenu.

Od maja do juna 2013. godine, kroz projekat NETCET, organizovana su tri veterinarska kursa u

Sandro Mazzariol, University of Padua

NOVOSTI UKRATKO

Sledeći susret partnera u Kopru – september 2013.

Sledeći susret partnera biće održan u Kopru (Slovenija), u septembru 2013. godine, nakon prvog kursa o „tretiranju, oporavku i obelježavanju slučajno uhvaćenih ili nasukanih morskih kornjača/morskih sisara za neprofesionalce”. Do decembra 2013, još 3 kursa biće organizovana u Padovi (Italija), Rijeci (Hrvatska) i Patoku (Albanija).

The project is co-funded by the European Union,
Instrument for Pre-Accession Assistance.

Contact

City of Venice

info@netcet.eu

Economic Development, European
Policies and Strategic Plan Division

+39 041 2747826 / 7830 / 7834

San Marco 4299
30124 Venice - Italy

www.netcet.eu

www.facebook.com/NETCETproject

This Newsletter has been produced with the financial assistance of the IPA Adriatic Cross-Border Cooperation Programme. The contents of this Newsletter are the sole responsibility of the City of Venice and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the IPA Adriatic Cross-Border Cooperation Programme Authorities.